

les *VidesR*); l'*InuLC* en registra 15 casos en docs. del S. XIV contra uns 24 de *mia* en el mateix segle (afegim-hi «pagar los tortz meus e lexes meus» 1323; «les meus leyxes» 1348, *InuLC*, s. v. *leixa*). Però en els altres dialectes això resta rar fins després de l'Edat Mitjana. Avui s'ha generalitzat *meva* en el cat. central, el balear i part de l'occidental, mentre que en el P. Val., el Ross. i a moltes comarques mantenen la pron. *méya* (fins al N. valencià: a *ka méwa* Alcalá de Xivert, 1961).

Mia resta fins en poesia popular encara en els segles XVI i XVII: «Bella, de vós / són amorós: / ja fós-seu *mia!*», Timonedá; algun cop apocopat, cosa que rarament transcendia fins al llenguatge escrit: «a l'eixida del portal / encontri la mi' germana» (MilàF, *Romlo.*, 113.13), romanç del S. XVII recollit per Pau Pífferrer. És sabut que això perdurava encara fins a primers del S. XIX, almenys en poesia: «--- / oh serres desiguals que allí, en la pàtria mia / ---». Quan el possessiu precedeix el seu subst. estigueren en concurrència *mon*, *ma*, amb *meu*, *mia* (*meua*), però aquests duen article; en vocatiu es diu *mare meva*, *amor meu* (és rar: «*meu* amor, si vols vení / cap a la ratlla de França ---», romanç de c. 1822 (MilàF, *Romlo.*, 102.20). *Mon* ha quasi desaparegut del tot en cat. central en els Ss. XIX-XX; solament restava en el tombant de segle amb els principals noms de parentiu (*mon pare*, *mon germà*, *ma germana*, si bé el barceloní vulgar deia *mə žərmá* 1912; en canvi ja no es deia més que *el meu oncle* i *la meua mare*; no obstant val. *mon tio*, eiv. *ma mare*, PzCabr.). La resta són coses molt conegudes i que pertocquen a la gramàtica, no al llibre present.

¹ Contribueix a apartar la sospita d'un provençalisme en les *VidesR* el fet de veure-l'hi combinat en formes peculiars quan va junt amb altres pronoms àtons, com en *e-m* (*jo + me*): «gràcies fas *eu* a tu Séy<n>er --- que hom no m'atrobàs cor una mesalya quant *e-m* moria: e aquela man *eu* que sia donada als pobres» (f° 52v1 i sovint). — ² Com és sabut tothom diu *jo* a Barcelona i a València. És radicalment falsa l'afirmació d'*AlcM* que la llengua parlada oscil·li entre *jo* i *jo* a Barcelona. *Jo* en el cat. central és només del llenguatge escrit. Ni més ni menys en l'ús valencià on fins autors tan dialectants com MGadea escrivien *jo* impertorbablement ja en el S. XIX. — ³ Joan Lluís (1959) en citar-me una dita tòpica imitant la pronúncia popular posava *jo* a la boca dels d'*Aneu*, *žó* als de Cardós. — ⁴ *AMAlcover* diu que *meu*, *teu*, *seu*, es pronuncien amb *é* oberta a Sort (*BDLC* IV, 220): no pas a la Vall Ferrera, però crec haver-ho sentit en alguna part del Pallars.

JOC, 'broma verbal, folga', 'diversió, acció de burlar-se'. □ 1.^a doc.: orígens.

«Sent Augustí --- dels pecats venials --- s'acusava --- car él s'acusà a Déu per so car él *jugava* a la pilota quant él devia anar a l'escola --- e s'acusava d'aysò que él panava de la taula o del celer, per so que o donés als enfans ab què *jugava*; e d'aysò s'acusava que

él avia enguanats per alcun gin<y> los enfans a *joc*», *VidesR*, 184v1. En la documentació medieval *joc* s'esmenta sobretot amb referència als jocs d'atzar i penyores que comporten: «Ordonament del *joc* --- anno 1284 --- lo senyor rey stablí e servir manà, que negú hom on gaus *jogar*, ni fer *jogar* ni reversar, en negun *joc* de daus, exceptat *joc* de taules, de nuyt ni de dies, ni a *joc* de tindaureyl, ni de cabraboc, entorn de la vila de Perpinyà una leg<u>a» (*RLR* IV, 351); i ja el 1279 els còsols de Perpinyà prohibien «prestar diners ni pe<n>yora ad alcú en *joc*» (ib., p. 359). Igual podia tractar-se, és clar, d'un *joc* d'habilitat i no d'atzar, com el *joc d'escampella* i el *joc de la choca* citats per JRoig (*Spill*, v. 3030-1).

Persistia el sign. etimològic i llatí de 'dita jocosa', 'frase plasertera': «lo senyor rei d'Aragó féu fer crida que tothom s'aparellàs de --- passar en Calàbria per combatre ab lo rei Carles ---; e com lo rei Carles sabé aquesta novella, no li parec *joc*, ans tantost --- pensà-se'n d'anar --- que anc no volc esperar lo rei d'Aragó», Muntaner (Casac. II, 28.13, § 75). I l'acc. immediatament subsegüent de 'acció feta per burlar-se': «La Emperadriu --- dix a sa filla Carmesina e a les altres donzelles: —Voleu que façam *joc* a Tirant? Farem --- que-l traga de la barca al coll --- e que faça lo moro demostració de caure en l'aygua e que li banye lo peu --- de la çabata brodada --- no serà menys de la sua boca no surta alguna paraula, per hon porem conèixer si-u fa per amor ---. Totes foren consentes en la *burla* de Tirant», JoMartorell (Ag. II, 403).

Partint dels jocs de diversió arriba a designar el conjunt de peces necessàries per a un *joc* determinat, acc. que ja es troba també en el valencià JoMartorell: «un mercader --- era partit de aquella --- ciutat de Pisa; e navegant per les mars d'Espanya, tot lo seu cabal e sustància havia posat en un barril de *jocs de najyps*, pensant que ab aquell --- la sua mercaderia vendria en gran augment» (Ag. III, 176). És el que avui en diem un *joc de cartes*; si bé a València han reemplaçat l'expressió genuïna, ja usada pel gran clàssic valencià del S. XV, per *baralla de cartes* (Renat, «El Camí», 14-IV-1934) calcada del cast. *baraja*.

DERIV.: No ho és el mot valencià *choca* (*čōka*), que en l'ortografia actual és *xoca*, si bé Lab., *DAG*. i *AlcM* grafien erròniament en la forma d'ultracorrecció apitxada *joca*, i que etimològicament res no té a veure amb *joc*, car és el terme mossàrab *čōka* que va donar el sinònim castellà CHUECA (*DCEC*): es tracta d'una porra amb la qual es juga, o es fa... altra cosa, com expliquen obscenament JRoig en *Spill*, v. 3031, i el passatge citat de *Viuades e Donzelles*; mot d'etimologia preromana, comú amb el port. *choca*, cast. *chueca*, basc *txoko*, *zoko*, sense res en comú amb *JOCUS* per la forma ni pel significat.¹

² *Jugar*: tant en aquesta forma com en *jogar* ja en el S. XIII: del ll. *JOCARI* 'bromejar, dir paraules jocoses'. Com ja explico en el *DCEC/DECH* (III, 535a1-39 i nota 3), no està explicat en absolut el canvi de *o* en *u*, per més que molts s'hagin esgotat en rebuscades i inacceptables explicacions fonètiques i morfològiques: